

N:o 37.

Ank. till Riksd. kausli den 24 mars 1892 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af kongl. dramatiska teatern och inköp för statsverkets räkning af fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen.

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 10 mars innevarande år har Kongl. Maj:t i en samma dag af-låten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 37) föreslagit Riksdagen att medgifva,

att dramatiska teaterns byggnad med tomt måtte försäljas med till-trädesrätt för köparen den dag, då den nya operabyggnaden af teater-byggnadskonsortiet till statsverket öfverlemnades;

att fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, hvari den så kallade svenska teatern förut varit inrymd, måtte, jemte den nämnda teater förut tillhöriga materiel, som för närvarande för kongl. operan förhyrdes, för statsverkets räkning för en köpeskilling af 450,000 kronor inköpas samt från och med sistnämnda dag mot hyra upplåtas åt den eller dem, som åtoge sig att på ett konsten värdigt sätt derstädes uppehålla den dramatiska

teaterns verksamhet; börande genom inköpet rubbning ej vållas i den genom kontrakt den 12 juni 1891 mellan chefen för finansdepartementet, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, samt hofkapellmästaren C. Nordqvist, angående operaverksamhetens uppehållande under tiden för kongl. stora teaterns ombyggnad, upplåtna dispositionsrätt öfver omförmälda fastighet;

att köpeskillingen för omförmälda fastighet måtte på det sätt erläggas, att staten öfvertog betalningsansvaret för i egendomen in-tecknad gäld till belopp af 250,000 kronor, att förräntas och amorteras med den för fastigheten inflytande hyra, samt erlade återstoden af köpeskillingen med 100,000 kronor vid tillträdet och med 100,000 kronor inom tre månader derefter;

att tillgång till sistomförmälda belopp af sammanlagdt 200,000 kronor måtte beredas genom upptagande hos teaterbyggnadskonsortiet, mot statsverkets ansvarighet, af ett lån å enahanda belopp för tiden till dess den nya operabyggnaden blefve till statsverket öfverlemnad; samt

att för återgåldande af berörda lån, derå räntan borde bestridas af den för fastigheten inflytande hyra, måtte användas köpeskillingen för dramatiska teatern, äfvensom, i den mån sådant erfordrades, hvad af hyresmedlen för fastigheten under sistnämnda tid återstode efter afdrag af räntor samt onera och kostnader.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas att, sedan Riksdagen på Kongl. Maj:ts framställning lemnat sitt samtycke till anordningar, enligt hvilka en ny byggnad för kongl. operan skulle af ett för ändamålet bildadt konsortium uppföras på det äldre operahusets tomt, jemlikt Kongl. Maj:ts bemyndigande kontrakt angående operabyggnadsarbetet den 15 juni nästlidet år upprättats mellan chefen för kongl. finansdepartementet, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, samt teaterbyggnadskonsortiet. Genom detta kontrakt hade konsortiet förbundit sig, bland annat, att sist före den 1 juli 1896 eller, der anmälan om hinder för arbetets fullbordande inom nämnda tid hos chefen för finansdepartementet gjordes före den 1 december 1895, sist före den 1 juli 1897 till statsverket fritt öfverlemnna teaterbyggnaden.

För beredande af provisorisk lokal för kongl. operan under byggnadstiden hade jemlikt kontrakt den 12 juni 1891 mellan chefen för finansdepartementet, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, samt grosshandlaren I. Hirsch, generalkonsuln J. W. Smitt och bankdirektören K. A. Wallenberg den fastighet, n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, hvari den så kallade svenska teatern senast varit inrymd, förhyrts, i hvilken upplåtelse

jemväl inbegripits all till svenska teatern hörande eller vid densamma använd attiralj, dekorationer, attributer, kostymer och annan för teaterverksamheten afsedd lösegendom, undantagande bibliotek. Upplåtelsen hade skett för tiden från den 1 juli 1891 till den 1 juli 1896 med rätt för chefen för finansdepartementet att på de i kontraktet stadgade vilkor få hyrestiden förlängd på ytterligare ett år eller till den 1 juli 1897, så framt tillsägelse derom till husegaren skedde senast inom 1895 års utgång. Hyran hade bestämts till 35,000 kronor för spelår, räknadt från och med den 1 juli ena året till och med den 30 juni det påföljande året.

Genom tillägg af den 17 september 1891 till detta kontrakt hade husegarne förbundet sig att, derest sådant af chefen för finansdepartementet påfordrades under tiden från och med den 1 januari till och med den 31 mars innevarande år, till den person eller det konsortium, som af chefen för finansdepartementet dervid uppgåfves, försälja all den egendom, som vore föremål för nämnda kontrakt, med tillträdesrätt den 1 juli 1892 eller, derest köparen så önskade, den 1 juli 1893 mot en köpeskilling af 450,000 kronor, hvilka skulle sålunda erläggas, att köparen öfvertog betalningsansvar för i egendomen intecknad gäld till belopp af 250,000 kronor samt betalade återstoden med 100,000 kronor vid tillträdet och med 100,000 kronor inom tre månader derefter.

Med detta tillägg hade afsetts att bereda möjlighet att förvärfva före detta svenska teatern, när densamma ej vidare behöfde anlitas såsom provisorisk operascen, till lokal för kongl. dramatiska teatern.

För vinnande af fullt sakkunnigt omdöme om de båda nyssnämnda teaterlokalernas beskaffenhet ur synpunkten af trygghet mot eldfara hade departementschefen anmodat öfverståthållareembetet att från vederbörande inhemta yttrande, i hvilken mån hvardera af dramatiska teatern och för detta svenska teatern uppfylde de fordringar, hvilka ur nyssnämnda synpunkt borde ställas på en teaterbyggnad. Med anledning häraf hade öfverståthållareembetet med skrifvelse den 29 sistlidne februari öfverlemnat inhemtadt yttrande i ämnet från stadsarkitekten L. Hedin, brandchefen, kommandörkaptenen B. Hollstén, öfveringenjören vid Stockholms gasverk A. Ahlsell samt öfveringenjören vid Stockholms vattenledning A. O. Alrutz. Dessa besigtningmän hade, med åberopande af den kändedom af nämnda teatrar, de afven till följd af flere förutgående besigtningar inom dem egde, afgifvit följande utlåtande.

Af förekommen anledning hade öfverståthållareembetet för flera år sedan anbefalt en noggrann besigtning och undersökning af säkerhets-

förhållandena inom alla hufvudstadens teatrar och såväl med ledning af de utlåtanden, som af vederbörande besigtningmän afgifvits, som ock på grund af öfverståhållareembetets kungörelse den 29 maj 1888 meddelat föreskrifter om nödiga förändringar och förbättringar inom dessa teatrar för beredande af större trygghet för publik och teaterpersonal med fästadt afseende hufvudsakligen på eldfara, och numera hade också inom samtliga teatrar vidtagits alla de förbättringar, som varit af närmaste behof påkallade och utan allt för stora svårigheter och kostnader kunnat åstadkommas. Således hade äfven dramatiska teatern och svenska teatern undergått väsentliga förändringar och förbättringar, hvilka ansetts nödiga för beredande, så långt möjligt varit, af säkerhet mot eldfara, och nu senast under förflutna höst hade den sistnämnda teatern undergått ytterligare förbättringar i och för dess apterande till kongl. opera, hvilka åtgärder äfven af besigtningmännen, enligt uppdrag af öfverståhållareembetet, blifvit besigtigade den 1 december sistlidet år och i alla delar godkända.

Om begge de ifrågavarande teatrarna gälde emellertid fortfarande, att, vid dem likasom vid andra teatrar, hvilka uppförts enligt hittills brukligt byggnadssätt, med deras inre brännbara konstruktion, deras oundgängliga maskineri och deras upplag inom huset af dekorationer samt lätt antändbara attributer och kostymer, anledningar funnes till eldfara, hvilka endast med iakttagande af den yttersta vaksamhet kunde undvikas och hvilka eljest kunde medföra fara ej mindre för publik och personal än äfven för kringliggande egendomar.

Hvad nu särskildt anginge *dramatiska teatern*, komme härtill den omständigheten, att den vore instängd mellan höga hus å granntomterna, mellan hvilka och sjelfva teatern funnes endast ytterst trånga passager. I betraktande häraf vore dramatiska teatern således, jemte farorna inifrån, äfven hotad af sådana utifrån från kringliggande hus, och visst vore, att, derest en svårare eldsvåda skulle utbryta inom teatern, farorna för hela kvarteret vore oberäkneliga, så mycket mer som en ordnad eldsläckning här vore svår, om ens möjlig, att organisera.

På grund häraf och oaktadt teatern i visst afseende hade det fördelaktigaste läge, som kunde tänkas för en teater i hufvudstaden, eller vid dess förnämsta torg eller park, och oaktadt de förbättringar, som der under senare år blifvit gjorda för beredande af ökad trygghet, vore besigtningmännen af den öfverensstämmande åsigt, att densamma, som i så många afseende afveke från stadgade föreskrifter i författningarna rörande teatrar

i Stockholm, på långt när icke uppfylde de fordringar, hvilka ur synpunkten af trygghet mot eldfara borde ställas på en teaterbyggnad.

Beträffande *svenska teatern* hade besigtningmännen icke kunnat underlåta att fästa uppmärksamhet på faran af de många fönster, som funnes å scenens inre del mot tomten n:o 40, hvilka fönster besigtningmännen ansett kunna medföra fara för sistnämnda tomt i händelse af större eldsolycka. Dessa fönster hade dock funnits från tiden, då teatern uppfördes.

Såsom en anmärkning mot svenska teatern måste äfven framhållas, att densamma i flera afseenden afveke från nu gällande föreskrifter rörande teatrar och att dess närbelägenhet till andra egendomar kunde blifva för dessa olycksbringande; likaså syntes anordningen af de djupt liggande sittplatserna i förlängningen af tredje radens fond vara för den der inrymda åskådarepersonalen såväl i sanitärt som annat hänseende olämplig samt rent af lifsfarlig, derest panik skulle uppstå. Besigtningmännen hade således ansett, att dessa platser borde borttagas och utrymmet afstängas från radens öfriga platser medelst en rabbitsvägg eller annat brandfritt ämne.

Jemte erinran att svenska teatern på alla yttersidorna vore åtkomlig och att släckning vid en inträffad eldsvåda här således kunde åstadkommas lättare än vid andra teatrar, hade besigtningmännen ansett sig rörande denna teater kunna afgifva det omdöme, att densamma, med ofvannämnda undantag, vore inredd med iakttagande af nödig omtanke för publikens och personalens säkerhet och att — om ändringar i nyssnämnda anmärkta hänseenden rörande tredje raden och fönstren i scenens fond vidtoges samt bestrykning med eldfärg eller annat mot eld skyddande ämne gjordes å allt trävirke inom scenen — teatern, ehuru icke fullständigt, dock i väsentliga delar kunde anses uppfylla de fordringar, hvilka ur synpunkten af trygghet mot eldfara borde ställas på en teaterbyggnad; och stode den i detta afseende ojemförligt mycket högre än dramatiska teatern.

Genom embetsskrivelse den 4 sistlidne februari hade departementschefen uppdragit åt löjtnanten vid kongl. väg- och vattenbyggnadscorpsen P. A. L. Lindahl att med biträde af två utaf honom tillkallade sakkunnige män verkställa uppskattning af värdet å de båda ifrågavarande teaterbyggnaderna, med föreskrift dervid, att värderingen af dramatiska teaterns hus borde ega rum under antagande att vid försäljningen stadgande meddelades, att egendomen ej finge af nye egaren till teater användas. Tillika hade departementschefen anmodat löjtnanten Lindahl att

jemte omförmälda sakkunnige män afgifva yttrande, huruvida f. d. svenska teatern med hänsyn ej mindre till scenens och salongens konstruktion än äfven till erforderliga utrymmen och öfriga anordningar för de uppträdande sujetternas bekvämlighet motsvarade de fordringar, som borde ställas på en dramatisk teater. Det sålunda infordrade yttrandet har den 22 februari innevarande år afgifvits af löjtnanten Lindahl jemte de af honom tillkallade sakkunnige männen, stadsarkitekten L. Hedin och byggmästaren A. G. Sällström.

Enligt hvad af berörda yttrande inhemtades, hade dramatiska teaterns tomt, som vore belägen å fri och egen grund, en areal af 12,417,75 kvadratfot = 1,094,5 kvadratmeter med en längd åt Kungsträdgårdsgatan af 78,5 fot = 23,31 meter och ett djup af 207 fot = 61,46 meter samt smalnar mot öster, så att dess längd der utgjorde endast omkring 38 fot = 11,28 meter, vettande mot ett öppet utrymme mellan tomterna.

För ett rätt bedömande af tomtens värde borde, enligt den i omförmälda yttrande uttalade åsigt, hänsyn tagas mindre till tomtens areal än till den fasadsträcka, som åt Kungsträdgårdsgatan kunde bebyggas. Då, såsom förut omnämnts, denna sträcka utgjorde endast 78,5 fot = 23,31 meter och tomten från vester räknadt genast smalnade inåt, insåges lätt, att en byggnad med tidsenliga boningslägenheter i förhållande till tomtens fördelaktiga läge svårligen här kunde åstadkommas, utan endast mindre bostäder erhållas. Å den korta sträckan åt öster mot det öppna utrymmet kunde äfven ett boningshus, ehuru endast af tre våningars höjd, uppföras, men med jemförelsevis enkla bostäder, börande i sådant fall huset indragas så, att det komme i linie med huset på tomten n:o 15, som hade fönster mot utrymmet. Det öfriga af tomten måste således användas till gårdsrum med nödiga uthus och dylikt. Vidare måste hänsyn tagas till markens dåliga beskaffenhet samt svårigheten att bygga intill grannarnes höga hus utan att skada dessa. Slutligen vore att märka, att i köpet inginge värdet af de materialier, som erhöles efter rifningen af de gamla husen. Af den erfarenhet, som nyligen vunnits vid fråga om rifningen af kongl. operahuset, syntes vara ådagalagdt, att värdet af de efter rifningen erhållna materialerna knappt motsvarades af rifningskostnaderna, helst under tider, då byggnadsverksamheten låge nere och således användning för byggnadsmaterialier saknades. Under sådana förhållanden och oaktadt i värderingsinstrument af den 3 mars 1881, upprättadt af öfverintendentsembetet, husets gamla materialier varit uppskattade till 25,000 kronor, hade de sakkunnige ansett, att under nuvarande förhål-

landen icke något värde kunde åsättas sjelfva byggnaden, om den skulle rifvas. Återstode således tomtens värde endast och allenast efter tomtpris, och hade de sakkunnige ansett detsamma kunna upptagas till ett pris af minst 12 kronor per kvadratfot och tomten således i jemnt tal uppskattas till omkring 150,000 kronor. Denna värdering förutsatte likvisst att tomten skulle användas i och för uppförande af privatbostäder, men dess förträffliga, centrala läge hade syntes de sakkunnige icke utsluta möjligheten af att en spekulation för annat ändamål här kunde komma i fråga, då det angifna värdet antagligen vore för lågt.

Hvad derefter anginge frågan om värdet af den för kongl. operans räkning till provisorisk lokal nu förhyrda fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, i den händelse densamma skulle för statens räkning inköpas, hade de sakkunnige efter verkställda besigtningar och noggrant öfvervägande kommit till följande resultat. Tomten till denna byggnad, som vore belägen å fri och egen grund vid hörnet af Teatergatan och Blasieholmsgatan och mot tomten n:o 40 i norr samt tomten n:o 11 i söder, innehölle i areal 23,872 kvadratfot = 2,104,3 kvadratmeter. Den å tomten uppförda byggnaden med tillhörande teater, som hade tre å fyra våningar och på tre sidor vore indragen från tomtgränsen, vore brandförsäkrad i Stockholms stads brandförsäkringskontor för 526,000 kronor, i hvilket värde inbegrepes inventarier, såsom lysapparater, gas-, vatten- och ringledningar, fasta stolar och bänkar samt sceninredning och fast maskineri till ett värde af 89,948 kronor.

Med hänsyn å ena sidan till det minskade värde egendomen genom bristande underhåll och skötsel fått sedan år 1874, då densamma uppfördes, men å andra sidan äfven till de förbättringar i afseende å inredning m. m., som byggnaden nyligen undergått, hade de sakkunnige ansett sig kunna uppskatta byggnaden i dess nuvarande skick till ett värde af 500,000 kronor. Härtill borde då läggas värdet af sjelfva tomten, uppskattad till 6 kronor per kvadratfot, eller i jemnt tal 150,000 kronor, hvadan hela egendomen med hus och tomt skulle uppgå i värde till 650,000 kronor.

Beträffande frågan om sist omförmälda teaterbyggnads lämplighet till dramatisk teater hade de sakkunnige förklarad, att de ansåge salongen med de lokaler, som tillhörde densamma och sålunda vore afsedda för publiken, hvad bekvämlighet och anordningar i öfrigt beträffade, väl uppfylla på dem ställbara anspråk. Den anmärkning, man ofta hört framställas mot salongens mindre goda egenskaper i akustiskt hänseende, hade der-

emot syntes icke helt och hållet sakna befoget. Vid jemförelsen med de gamla kongl. teatrarne, som hade ett äldre och hvad utrymmet beträffade mindre tillfredsställande byggnadssätt och dessutom vore icke obetydligt mindre än denna, utfölle omdömet som naturligt till nackdel för den större lokalen. Att den kraftiga och goda ventilation, som finnes å f. d. svenska teatern, äfven torde göra sitt till att försvaga det tydliga hörandet på vissa platser, vore antagligt, men detta förhållande kunde icke ändras, utan komme att på hvarje tidsenlig lokal utöfva sitt, om än ringa, inflytande. Ehuru de sakkunnige således för sin del varit af den mening, att de akustiska förhållandena här ingalunda vore af afsevärdt dålig art, hade de dock ansett, att genom några smärre förändringar af lokalen dessa förhållanden kunde ej oväsentligt förbättras. Sålunda syntes betydligt kunna vinnas genom att borttaga den del af tredje raden, som vore förlagd i fonden och utdragen bakom den egentliga omfattningsmuren till salongen på sådant vis, att en vägg här uppsattes i plan med omfattningsmuren; vidare skulle det sannolikt verka fördelaktigt för ljudfördelningen, om parkettens gradiner och golf belades med mjuka mattor med mera dylikt. Några förbättringar af anordningarna inom hufvudentrén för att förhindra det drag inom parketten och dess korridorer, som nu tidtals förmärktes, vore äfven välbehöfliga och särdeles lätta att åstadkomma. Hvad sjelfva scenen och dess inredning beträffade, vore densamma enligt de sakkunniges åsigt i alla afseenden tillfredsställande för en dramatisk teater, ehuru der nu införda anordningar för operans provisoriska inrymmande som naturligt ej vore fullt tidsenliga och af mönstergill beskaffenhet. Scenpersonalens lokaler, såsom klädloger, artistfoyer med mera, kunde göras tillfredsställande i och med de förändringar, som blefve en följd af de nuvarande passageras till egendomen n:o 40 i kvarteret Blasieholmen borttagande. Å magasinsutrymmen för dekorationer och framför allt möbler syntes deremot komma att blifva någon brist, helst om en jemförelse gjordes till exempel med den nuvarande dramatiska teatern. Toges deremot utländska teatrar som norm, blefve detta förhållande ganska vanligt, ty der vore som bekant genom förordningar föreskrifvet, att dekoraions- och andra magasin ej finge finnas inom teatern utan skulle förläggas utomhus. Genom detta arrangement förötyrades emellertid ej oväsentligen arbetet med transporter och dylikt, ehuru som naturligt teaterns eldfara afsevärdt minskades. Lämpliga magasinutrymmen i närheten af f. d. svenska teatern syntes ej heller svåra att erhålla, om så skulle behövas.

Såsom en sammanfattning af det i detta afseende anförda hade de sakkunnige som sin åsigt uttalat, att den ifrågavarande teatern, efter det en del smärre förändringar och förbättringar blifvit vidtagna, i allt väsentligt lämpade sig för en dramatisk teater.

Med anledning deraf, att i båda de omförmälda utlåtandena ur olika synpunkter förordats borttagande af den del af tredje raden å f. d. svenska teatern, som i fonden vore utdragen bakom den egentliga omfattningsmuren, hade departementschefen inhemtat, att den minskning i recettinkomst, som af en sådan åtgärd skulle orsakas, blefve föga afsevärd. Med de vid operaföreställningar gällande biljettpris lemnade f. d. svenska teaterns salong vid utsåldt hus för närvarande en recettinkomst af 2,190 kronor. I händelse nyssnämnda del af tredje raden borttoges, skulle en minskning i inkomsten uppstå af 43 kronor 50 öre.

Hvad anginge frågan, huru det ifrågasatta inköpet af f. d. svenska teatern skulle gestalta sig såsom affär för statsverket, erinrade departementschefen till en början, att för fastigheten jemte förut omförmälda teatermateriel skulle erläggas en köpeskilling af 450,000 kronor, att gäldas dels genom öfvertagande af betalningsansvar för i egendomen in-tecknad gäld till belopp af 250,000 kronor, dels genom kontant inbetalning af 200,000 kronor, deraf hälften vid tillträdet och hälften inom 3 månader derefter.

Om fastigheten inköptes, skulle sålunda, under förutsättning att nyssnämnda in-teckning å 250,000 kronor, derå räntan utgjorde 4 procent, komme att kvarstå eller i förekommande fall med oförändrad ränta om-placeras, hvarför hinder ej borde möta, ett kontant belopp af 200,000 kronor vara erforderligt för köpets afslutande. Tillgång härtill skulle, enligt hvad departementschefen tänkt sig, beredas genom upptagande af ett lån å motsvarande belopp, att återbetalas efter 4 år från den 1 nästkommande juli, dervid antoges, att tillträdet af fastigheten komme att ske sistnämnda dag, och att kongl. operans nya byggnad blefve färdig till den 1 juli 1896, så att dramatiska teaterns hus då skulle kunna få af en blifvande köpare tillträdas. Då departementschefen i fråga om sättet för anskaffande af detta lån ansåge sig kunna antaga, att teaterbyggnadskonsortiet, som enligt förut omnämnda kontrakt af den 15 juni 1891 hade att samtidigt med den nya operabyggnaden till statsverket öfverlemna en

reservfond å minst 500,000 kronor till understödjande af den framtida verksamheten i den nya teaterbyggnaden och redan nu disponerade öfver de för detta ändamål erforderliga medel, ej skulle hafva något emot att på angifvet sätt placera 200,000 kronor af sina medel, hade departementschefen vänt sig med en förfrågan i detta afseende till konsortiet och af detsamma erhållit det svar, att konsortiet vore villigt att mot statsverkets förbindelse såsom lån utlemna sistnämnda belopp mot 4 procents årlig ränta samt åliggande för statsverket att återbetala lånet senast den 1 juli 1896.

De årliga utgifterna för f. d. svenska teaterns fastighet, hvilken vore brandförsäkrad för all framtid i Stockholms stads brandförsäkringskontor för 526,000 kronor, kunde för de närmaste fyra åren, räknadt från den 1 nästkommande juli, beräknas på följande sätt:

Räntor:

4 procent å intecknade 250,000 kronor ...	kronor	10,000: —	
Dito å lånet från teaterbyggnads-			
konsortiet, 200,000 kronor.....	»	8,000: —	18,000: —

Onera och kostnader:

Kontributioner	kronor	1,457: 50	
Sotning	»	94: 48	
Renhållning	»	350: —	
Vattenavgift	»	200: —	
Reparationer	»	1,000: —	
Diverse utgifter	»	418: 02	
	kronor	3,520: —	
hvarifrån afginge årlig utdelning från brand-			
försäkringskontoret efter 1 per mille af			
försäkringssumman.....	»	520: —	3,000: —
			årlig utgift kronor 21,000: —

För fastigheten erlägges nu, såsom departementschefen erinrat, en af statsanslaget till kongl. operan utgående årshyra af 35,000 kronor, hvadan och då detta hyresbelopp efter inköpet skulle af kongl. operans direktör utaf nyssnämnda anslagsmedel till statsverket inbetalas, genom sagda in-

köp skulle för statsverket uppstå en årlig behållning af 14,000 kronor eller under 4 år sammanlagdt 56,000 kronor.

För återgåldande af lånet från teaterbyggnadskonsortiet skulle efter de fyra årens förlopp finnas att disponera:

nyssnämnda behållning	kronor 56,000: —
köpeskillingen för dramatiska teatern, beräknad till ...	» 150,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 206,000: —

eller i rundt tal 200,000 kronor, motsvarande den lånfångna summan.

Utgifterna för fastigheten komme derefter att inskränka sig till

4 procents ränta å intecknade 250,000 kronor	kronor 10,000: —
onera och kostnader, enligt hvad förut anförts, ...	» 3,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 13,000: —

Den mellan dramatiska teaterns sujetter bildade association, som för närvarande arrenderar dramatiska teatern, erlägger — yttrar departementschefen vidare — i årlig hyra ett belopp af 10,385 kronor, hvilket jemlikt medgifvande af Riksdagen tillfaller de kongl. teatrarne pensionsinrättning. Med hänsyn dels till det större antalet åskådareplatser, dels till den högre hyresafkastning, som kunde påräknas af schweizerilokalen i f. d. svenska teatern i jämförelse med motsvarande lokal i dramatiska teatern — hyran för den förra uppginge för närvarande till 7,000 kronor, hvilket belopp borde kunna uppbringas till 8,000 kronor, medan dramatiska teaterns schweizeri lemnade i hyra endast 3,000 kronor — borde för f. d. svenska teatern, såsom dramatisk teater, kunna erläggas en icke obetydligt högre hyra än den, som utginge för dramatiska teatern. Anmodad att meddela yttrande i fråga om det hyresbelopp, som borde kunna erläggas för f. d. svenska teatern såsom dramatisk scen, hade direktören för dramatiska teatern, G. Fredrikson, förklarad, att förstnämnde teater enligt hans åsigt mycket väl skulle kunna betinga en årlig hyra af 25 à 30,000 kronor, i all synnerhet om dramatiska teaterns statsverket tillhörande egendom komme att försäljas med uttryckligt vilkor att icke sedan få för teaterändamål användas. Hyresbeloppet för svenska teaterns fastighet borde således med säkerhet kunna antagas komma att uppgå till åtminstone 25,000 kronor och följaktligen lemna tillgång till betäckande ej mindre af det ofvan upptagna årliga utgiftsbeloppet, 13,000 kronor, än

afven till en årlig amortering af minst 12,000 kronor å den i fastigheten intecknade skulden å 250,000 kronor.

I det föregående vore, enligt hvad departementschefen vidare anfört, förutsatt, att den nya operabyggnaden blefve i fullfärdigt skick af teaterbyggnadskonsortiet öfverlemnad till statsverket den 1 juli 1896, och att således dramatiska teaterns hus skulle kunna säljas med tillträdesrätt för köpare nämnda dag. Skulle åter konsortiet med begagnande af sin kontraktsenliga rätt påkalla anstånd med operabyggnadens öfverlemnande till den 1 juli 1897, föranleddes naturligen häraf jemväl ett års uppskof med dramatiska teaterns försäljning, hvaraf åter i sin ordning påkallades ett års förlängning i det eventuella låneaftalet med konsortiet. Något hinder från konsortiets sida för en sådan förlängning kunde icke antagas komma att möta.

Oafsedt det med det ifrågasatta inköpet af f. d. svenska teatern afsedda ändamål att åt den dramatiska teatern bereda en lokal, som ur synpunkten af trygghet mot eldfara uppfylde skäligen fordringar och i öfrigt vore tidsenligt anordnad, syntes det departementschefen icke kunna bestridas, att åtgärden, såsom affär betraktad, skulle ställa sig fördelaktig för statsverket. För inköpet skulle icke behöfva särskildt anvisas andra statsmedel än den till 150,000 kronor beräknade köpeskillingen för dramatiska teatern. Statsverket skulle deremot förvärfva, jemte åtskillig teatermateriel, som för närvarande vore brandförsäkrad för 40,000 kronor, f. d. svenska teaterns till ett värde af 650,000 kronor uppskattade fastighet, för hvilken enligt sakkunnigt omdöme borde kunna påräknas en årlig hyra af 25 å 30,000 kronor. Visserligen skulle statsverket efter försäljningen af dramatiska teatern gå i mistning af den till 10,385 kronor uppgående, till kongl. teatrarnes pensionsinrättning anslagna hyran för nämnda teater, medan hyran för den nyförvärfvade teaterbyggnaden under en tid af antagligen ett par tiotal år skulle åtgå till förräntande och amortering af skulden å fastigheten. Departementschefen erinrade emellertid härvid, att den användning, som, enligt hvad nyss nämnts, gifvits åt den från dramatiska teatern inflytande hyran, endast afsåge den tid, under hvilken nämnda teater för närvarande vore på arrende upplåten, eller tiden till utgången af det spelår, under hvars lopp den nya operabyggnaden blefve färdig, och att pensionsinrättningen ingalunda tillförsäkrats eller skäligen egt att påräkna någon utsträckning af den beviljade förmånen utöfver nämnda tid. Ur denna synpunkt mötte således intet hinder för en anordning, enligt hvilken staten väl skulle under någon tid

afstå från att påräkna inkomst af den byggnad, som användes till dramatisk teater, men deremot efter denna tids förlopp finna ersättning i en hyresinkomst, som med säkerhet kunde antagas komma att uppgå till mer än dubbla beloppet af den summa, som för närvarande under sådan rubrik tillflöte statsverket.

Dramatiska teaterns nuvarande lokal befunne sig, enligt det förut anförda, ur eldfarlighetens synpunkt i det skick, att den ej gerna någon längre tid borde för sitt ändamål användas, utan att det blefve nödigt att, derest staten fortfarande ville understödja den dramatiska konsten, söka anskaffa annan och lämpligare lokal; och då detta icke utan betydande kostnad kunde ske genom uppförandet af en ny teater för ändamålet, hade departementschefen ansett det vara sin pligt att, i hvad på honom ankomme, icke låta det yppade tillfället att utan särskilda direkta utgifter för statsverket bereda dramatiska teatern en mot eldfara så vidt möjligt tryggad och i öfrigt ändamålsenlig lokal gå obegagnadt förbi.

I särskild till statsutskottets ordförande aflåten skrifvelse af den 16 innevarande månad har statsrådet och chefen för finansdepartementet vidare meddelat, att fullt vederhäftig person samma dag anmält sig såsom köpare af dramatiska teaterns nuvarande fastighet och dervid förbundit sig att ej använda huset till teater eller offentligt förlusteställe samt att betala 225,000 kronor kontant vid tillträdet, som borde ega rum, när den nya operan blefve färdig.

Om än i afseende å den dramatiska teaterns lokal anmärkningar kunna framställas ur synpunkten af trygghet mot eldfara, torde dock den fara, som i detta fall hotar, dels i hufvudsak vara beroende af de förhållanden och anordningar, som i allmänhet vid inrättningar af denna beskaffenhet måste förefinnas, dels ock kunna genom lämpliga åtgärder väsentligen minskas; och att någon öfverhängande eldfara ej anses vara för handen, synes framgå deraf, att, äfven vid bifall till Kongl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, denna teaters verksamhet skulle oförändrad komma att fortgå ännu i fyra till fem år.

Hvad det föreliggande förslaget vidare beträffar, föreställer sig utskottet, att detsamma, särskildt med hänsyn till det numera inkomna

köpeanbudet å dramatiska teatern, som med 75,000 kronor öfverstiger den förut motsedda försäljningssumman, ur finansiell synpunkt icke torde vara ofördelaktigt, ehuru väl utskottet icke funnit den i sammanhang med det föreslagna inköpet af den s. k. svenska teatern ifrågasatta lånetransaktionen tilltalande. Ett uppskof med dramatiska teaterns försäljning synes i allt fall icke böra föranleda minskning i köpevärdet af denna synnerligen välbelägna fastighet.

Då emellertid en ny tidsenlig teater för närvarande är för statsverkets räkning under uppförande, och först sedan denna blifvit fullbordad, beslut synes böra fattas, om ej vid sidan af den lyriska konsten äfven den dramatiska må kunna der idkas, anser utskottet tidpunkten nu icke vara lämplig för förvärfvande af annan ny teater för talscenen, hvadan utskottet trots sig böra afstyrka Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning, helst, enligt utskottets mening och med hänsyn till de i förevarande ämne förut inom Riksdagen uttalade åsigtter, någon anslutning icke synes vara att påräkna till förslag om ytterligare omfattande åtgärder för teaterverksamhetens upprätthållande utöfver de af Riksdagen redan vidtagna.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 mars 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Rättelse.

Statsutskottets utlåtande n:o 3, sid. 21:

å tredje raden uppfifrån står: af herrar *P. Pehrsson, S. G. von Friesen*
och *Ollas A. Ericsson*; bör stå: af herrar *P. Pehrsson* och *Ollas A. Ericsson*.

Rättelse

i statsutskottets utlåtande n:o 8.

Sid. 64, rad. 20 nedifrån *står*: 87,770 kronor
läs: 78,770 kronor.

Rättelse.

Statsutskottets utlåtande n:o 3, sid. 21:

å tredje raden uppfifrån står: af herrar *P. Pehrsson, S. G. von Friesen*
och *Ollas A. Ericsson*; bör stå: af herrar *P. Pehrsson* och *Ollas A. Ericsson*.

Rättelser.

I statsutskottets utlåtande n:o 23.

Sid. 19, rad. 8 nedifrån *står*: något vederlag
läs: såsom vederlag.

I statsutskottets utlåtande n:o 24.

Sid. 22, rad. 8 nedifrån *står*: fräntagna åklagareandelar
läs: frångångna åklagareandelar.
